

Cartea de teatru

Traian Șelmaru
**TEATRUL
POLITIC—
POLITICA
TEATRALĂ**

Cartea despre fenomenul teatral românesc începe să nu mai fie o raritate. Iată, într-un interval de un an, au apărut eulgeri de „mărturie”, ale unor profesioniști de prestigiu, care cu pasiune și perseverență au consemnat de-a lungul unei perioade fiecare premieră sau cele, mai interesante dintre ele, aspectele mai complexe ale mișcării artistice bucureștene și din restul țării, problemele la ordinea zilei și falsele probleme ș.a.m.d. După spectacolele „în cerneală” ale lui Valentin Silvestru, după „al treilea gong” — al lui Dinu Săraaru, iată-l acum pe Traian Șelmaru că ne pune la îndemână, grupate sub titlul orientativ „Teatrul politic — politica teatrală”, 100 de „însemnări despre teatru” (cum le numește modest autorul) publicate în „Informația Bucureștieiului” între 1968—1971. Urmărind „fenomenul teatral în dezvoltarea lui de ansamblu”, cartea se dovedește a fi o „expresie strălucită a gazetăriei militante”, cum o apreciază de altfel în prefață Aurel Baranga, care nu uită să sublinieze că semnatarul acestor „însemnări” a contribuit, de-a lungul carierei lui de critic, la „lansarea” unui mare număr de autori dramatice actuali și oferă de data aceasta cititorului „cronica vie și convingătoare a vieții teatrale românești”.

Ce spune această „cronică”?

Că autorul, departe de a lua un aer pedant și detașat și de a serie de la înălțimea unui blazon imaginar, cu veșnica nemulțumire pe buze, se exprimă, dimpotrivă, *simplu* despre fenomenele cele mai complexe și întotdeauna din perspectiva de dinăuntru a lucrurilor, cu sentimentul celui ce se știe implicat, profund atașat, tuturor întâmplărilor la care îi e dat să fie martor în domeniu. Sincer vorbind, n-am avut niciodată sentimentul, citind altele și altele cronici teatrale, că cineva se poate simți, atât de pregnant, atât de mărturisit, integrat fenomenului pe care îl comentează, component real al unei echipe care realizează într-o seară mirajul întâlnirii cu publicul,

Signatarul rindurilor respective, integrat fiind, nu pregetă, însă, să fie *polemic*, punându-și întotdeauna luciditatea observațiilor și ascuțimea argumentelor în scopul elucidării unor *idei mari*, idei-program, care constituie și punctele cele mai înalte de referință ale programului politic și ideologic de îndrumare a culturii socialiste de către partid. De aici și ideea intitulării acestei eulgeri ca „teatrul politic”, pentru că fondul tuturor intervențiilor consemnate îl constituie tocmai caracterul de program politic al teatrului, și în continuare ca „politică teatrală”, pentru că în fiecare dintre ele găsim expresia unei corolații de gânduri și atitudini, de efect și semnificații, cu principiile politice ale acestui program.

Paginile respective sînt o reflectare *cuprînzătoare* a fenomenului, sub toate aspectele sale, de la cele mai controversate poziții privind orientarea și structurarea repertoriului, pînă la cele mai puțin luate în seamă, ca problema dublurilor, sau a publicității, sau a conservării creației românești. Un spirit clarvăzător și îngrijorat, atent la tot ceea ce se întîmplă în cetate cu fenomenul vizat, gata să se angajeze într-o dispută pentru înlăturarea înjezierilor sau să se arate îndurerat de un eșec, de o proastă organizare a treburilor, de proliferarea mediocrității.

Traian Șelmaru nu spune lucruri fundamentale noi. Spune însă lucruri serioase și poate că meritul principal al acestei cărți este de a ne fi arătat ce înseamnă să militezi perseverent pentru realizarea unui program de înalte comandamente ideologice și estetice în artă, și cum poți fi promotor al unei culturi progresiste sintetizînd, în cuvinte puține, esența celor mai importante probleme puse de viață. Pentru că în dezbaterile celor mai importante probleme, cronicarul e precis și elocvent în delimitări. Dacă dramatica originală e problema numărului unui repertoriului, atunci ei trebuie să i se asigure și „cea mai bună distribuție” pe scenele noastre; problema „primatului” în spectacol e o falsă problemă, experiența dovedind că „nu-mai *unitatea intencională pe afindități artistice* poate duce mai departe cu succes mișcarea noastră teatrală”; deși „atentul e ca grîul pe Bărăgan”, „profesionalismul individual și de ansamblu e la noi încă în mare măsură un deziderat”; condiția originalității constă în „a aprofunda realitatea, mediul său ambiant”; condiția succesului e strict determinată de „credința într-un ideal uman și estetic” a spectacolului — ș.a.

Pagini fierbinți, cuvinte ale unui om angajat, ecou practic al manifestărilor desfășurate, eulgera lui Traian Șelmaru e un semn de participare vie a cronicii noastre dramatice la dezvoltarea teatrului românesc, de conștiință politică și profesională cu care ea a fost înțeleasă și făptuită.

C. Paraschivescu